

Bilimsel yayın etiği ve yazarın sorumlulukları

Scientific publication ethics and author's responsibilities

E. Zeynep Tuzcular Vural¹

Değerli Okurlarımız,

Türkiye Aile Hekimliği Dergisinin 1997 yılında başlayan yayın hayatı disiplinimizin gelişimine tanıklık ederek 20. yılını doldurmaktadır. Türkiye’de aile hekimliği uzmanlığı 1983 yılında Tababet Uzmanlık Tüzüğü’nde ilk defa yer aldı ve uzmanlık eğitimi 1985 yılında başladı. 1993 yılında üniversitelerde ilk aile hekimliği anabilim dalının kuruluşu heyecanla karşılandı. Yüksek Öğretim Kurulu’nun üniversitelerde Aile Hekimliği anabilim dallarının kurulması ile ilgili kararı ile disiplinimizin akademik gelişiminde önemli bir adım atılmış oldu.^[1]

Çalışmalarımızın bilimin evrenselliğine katkısı ve değerlendirilmesinin ancak araştırmalarımızın yayınlanması ile mümkün olduğu ve bu nedenle bir dergi çıkarılması gerektiği düşüncesi ilk olarak 1995’de ortaya atıldı. Akademik anlamda kendi ayakları üzerinde durmaya başlayan disiplinimiz için bu çok önemli aşamanın alt yapısını hazırlamak tam 2 yıl sürdü. Kurulduğu 1990 yılından itibaren Türkiye’de aile hekimliğinin bilimsel ve kurumsal gelişimi için çalışan Aile Hekimleri Uzmanlık Derneğinin (AHUD) yayın organı olan dergimizin ilk adı ‘Aile Hekimliği Dergisi / Journal of Family Practice’ idi. 1998’de AHUD’un devletin en üst dü-

zey mercileri tarafından resmen tanınarak Türkiye Aile Hekimleri Uzmanlık Derneği (TAHUD) olarak yeniden adlandırılması ile dergimizin yayın hayatına ‘Türkiye Aile Hekimliği Dergisi / Turkish Journal of Family Practice’ olarak devam etmesine karar verildi.^[1] Aile Hekimliği disiplininin bilimsel bir platforma kavuşturmak amacı ile yayın hayatına başlayan dergimiz akademik ve bilimsel gelişmemizin en önemli göstergelerinden birisi olarak hepimizin gurur kaynağıdır. Dergimizin bilimsel kalitesini yükseltmek ancak hepimizin ortak çabaları ile (editörler, hakemler, yazarlar ve okurlar) gerçekleştirilebilir. Bu konuda katkıda bulunacaklara bilimsel yayın etiği ve yazarın sorumlulukları hakkında önemli bazı hatırlatmalar yapmayı uygun buluyorum.

Bilimsel araştırmalarda nitelikli ve dürüst bir bilim anlayışı olmazsa olmaz şarttır. Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanlığı, bilimsel, tarafsız bir değerlendirme sistemi ile bilimsel yayınlarda denetim ve gözetim görevini yürütmektedir.^[2] Akademik ahlaksızlık ne yazık ki bilim insanları arasında nadir olmayan bir davranış şekli olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle üniversitelerde akademik yükselme ve doktora, doçentlik, profe-

1) Türkiye Aile Hekimliği Dergisi Editörler Kurulu Üyesi, Haydarpaşa Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi Aile Hekimliği Kliniği, Doç. Dr., İstanbul

sörlük gibi unvan kazanımı uğruna oluşan amansız bir rekabet ortamı sahte / yanıltıcı yayın üretme, intihal, tekrar yayım, dilimleme, haksız/hayali ya da gölge yazarlık gibi etik dışı davranışlara zemin hazırlamaktadır. Bilim gerçeğe ve düzenli, tutarlı bilgiye ulaşmayı hedefler. Bu nedenle bilimsel etik, bilimsel çalışmaların temeli olmak zorundadır. Koşullar ne olursa olsun, bilimsel çalışmaların amacı bilgi üretmek, bilimsel metodoloji kullanarak araştırma yapmak, üretilen bilgiyi gelecek kuşaklara aktarmak olmalıdır. Yazarlık, yazara çok ciddi sorumluluklar yüklemektedir.

Özellikle bu sorumlulukların farkında olmadan yapılan hatalar çok ciddi sonuçlara neden olabilir. Örneğin intihal ve sahtecilikte inceleme başlatılması için süre sınırlaması (zaman aşımı) olmaması, yıllar sonra bile bilimsel başarıya gölge düşürebilir. Bu nedenle dergimize veya başka bir yayının organına makale gönderirken dergiye gönderilen makalelerin başka bir yerde yayınlanmamış veya yayınlanmak üzere aynı anda başka bir dergiye gönderilmemiş olmasına dikkat etmek, insan ve hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalarda etik kurallara uyulduğunu ve insanlar üzerinde yapılan çalışmalarda katılımcı bireylerden ‘Bilgilendirilmiş Onam Formu’ alındığını belirtmek ve çalışmanın yapıldığı kurumun Etik Kurulu veya eşdeğeri bir kuruldan alınan onay belgesini yazıyla birlikte göndermek gerekmektedir.^[3]

Tüm çalışmaların Helsinki Deklarasyonu’nun son değişiklikleri işlenmiş şekline uygun yapılmış olduğundan ve hasta bilgilerinin son Hasta Hakları Yönetmeliği’ne uygun olarak alındığına emin olunmalıdır. Uluslararası Tıp Dergi Editörleri Ko-

mitesinin (ICMJE) önerileri yazarlığa yeni başlayan bilim insanları için yararlı bir kaynaktır.^[4] Yazarlar çalışma ile ilgili bilinmesi gereken herhangi bir mali destek-katkı ya da çıkar çakışması veya rekabet alanlarını açıklamakla da yükümlüdürler. Dergimiz bilimsel yayın etiğinin kötüye kullanımı ya da ihlali ile ilgili olası durumlarda Committee on Publication Ethics (COPE) akış şemalarını temel almaktadır.^[5]

Dergimiz ilk yayınlandığı günden beri sahada ve akademik alanda üretilen bilginin disiplinimizin gelişmesine katkıda bulunması için bilimsel bir platform oluşturmayı hedeflemektedir. Bir çok tıp fakültesinde anabilim dallarının kurulması, akademisyenlerimizin sayısının her geçen gün artması, aile hekimliği alanında birçok özgün kitabın ve derginin üretilmesi disiplinimiz yıllar içinde gösterdiği büyük gelişimi ispatlamaktadır.

Dergimizin Yayın Kurulu Türkiye Aile Hekimliği Dergisi’nin olarak aralıksız olarak çıkmasında, büyük emeklerle ortaya çıkan yazılarımızı göndererek vermiş olduğunuz katkılardan dolayı, sizlere çok teşekkür ederiz. İlk yayınlandığı günden beri sahada ve akademik alanda üretilen bilginin akademik aile hekimliğinin gelişmesine katkıda bulunması için bilimsel bir platform oluşturmayı hedefleyen dergimizin 20. yılını geride bırakırken disiplinimizin hepimizin sahiplenmesi ile daha da ileriye gideceğini ümit ediyoruz.

Birlikte daha nice yıllara!

Doç. Dr. E. Zeynep Tuzcular Vural

*Türkiye Aile Hekimliği Dergisi
Editörler Kurulu Üyesi*

Kaynaklar

1. Tuzcular Vural EZ. TAHUD ve bilimsel yayın etkinlikleri: Türkiye Aile Hekimliği Dergisi. TAHUD 25. Yıl Kitabı’nda. Ed. Başak O, Ünlüoğlu İ, Cerrahoğlu A, Topallı R. İstanbul, Medikal Akademi 2015;113-4.
2. Yükseköğretim Kurulu Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Önergesi. http://www.yok.gov.tr/web/guest/icerik/-/journal_content/56_IN-STANCE_rEHF8BIsfYRx/10279/18187 adresinden 01/11/2016 tarihinde erişilmiştir.
3. European Convention for the Protection of Vertebrate Animals Used for
4. Experimental and Other Scientific Purpose <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168007a67b> adresinden 03/11/2016 tarihinde erişilmiştir.
5. International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE) <http://www.icmje.org/> adresinden 04/11/2016 tarihinde erişilmiştir.
5. The Committee on Publication Ethics (COPE). Promoting integrity in research publication. <http://publicationethics.org/> adresinden 05/11/2016 tarihinde erişilmiştir.